

TÜRKİYE KİMYA SANAYİ MECLİSİ

KONU : T. Kimya Sanayi Meclisi Toplantı Raporu

TARİH/ SAAT : 16 Mayıs 2014 / 10.00 – 13.00

YER : TOBB / İSTANBUL

DAĞITIM : Mustafa SARAÇÖZ– Gen. Sek.
Cihat ALAGÖZ – Daire Başkanı
Ahmet ALTINTUĞLU - Müdür
Meclis Üyeleri

TOPLAM KATILIM : 36 Kişi

HAZIRLAYAN : Türkiye Sektör Meclisleri Müdürlüğü
Memduha YÖRÜK

Türkiye Kimya Sanayi Meclis Toplantısı, 16 Mayıs 2014 tarihinde Birliğimiz İstanbul merkezinde *Meclis Başkanı Sn. Timur ERK* başkanlığında gerçekleşmiştir. Toplantıda öncelikle üyelerin kimya sanayinin GSMH içindeki payının artırılmasına yönelik girişimleri hususunda görüşleri tartışmaya açılmıştır. Sektör yetkilileri tarafından yapılan değerlendirmeler çerçevesinde 2023 yılı ihracat ve büyüme hedefleri de irdelenmiştir. Toplantıda ayrıca sektördeki önemli gelişmelere yönelik bilgilendirme sunumları da yapılmıştır. Bu kapsamda ülkemizdeki Toryum rezervlerinin önemi ve Chemport Projesindeki gelişmeler aktarılmıştır.

Gündem (1): Kimya Sektörünün 2013 yılı Değerlendirmesi (Sn. Orhan Çetinkaya)

Toplantıda öncelikle *Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kimya Sanayi Şube Müdürü Sn. Orhan ÇETİNKAYA* kimya sektörünün temel göstergelerinin, imalat sanayinin temel göstergeleriyle değerlendirdiği TÜİK verilerine dayanan NACE Rev.2 sınıflama sisteminin kullanıldığı bir sunum yapmıştır.

Sunumu çerçevesinde Sn. ÇETİNKAYA özetle 2013 yılında imalat sanayinin GSMH içerisindeki payının 15.3% oranına düştüğünü ve bu durumunun imalat sanayinin dolayısıyla da kimya sektörünün 2023 yılı büyüme hedeflerini etkileyeceğini değerlendirmiştir.

Sn. ÇETİNKAYA, imalat sanayinin ihracat yapısıyla ilgili yüksek teknoloji ürünler üreten sektörler, orta yüksek teknoloji ürünler üreten sektörler ve orta düşük teknoloji ürünler üreten sektörler bazında bir sınıflandırma yaparak değerlendirme de bulunmuştur. Sn. ÇETİNKAYA hem yüksek teknoloji hem de orta yüksek teknoloji ürünler üreten sektörlerin katma değeri ve üretim değeri yüksek ürünler üretmesi açısından umut verici olarak değerlendirmiş ancak bu alanlarda ülkemizde girişimci ve çalışan sayısının az olmasına dikkat çekmiştir.

İhracatın alt sektörleri bazında da aktarımda bulunan Sn. ÇETİNKAYA, 2013 yılında kimya sektörünün 14.7 milyar dolar ihracat yaptığını (Nace Kod Sistemine göre) ve toplamda 1680 kalem ihraç malı olduğunu kaydetmiştir. Bu ihraç kalemlerinden ilk 32 kaleminin 6,5 milyarlık bir ihracat değerine ulaştığının da bildirildiği toplantıda, Türkiye’de yapılan ithalatın ise %75’inin imalat sanayi tarafından yapılmakta olduğu belirtilmiştir. Sn. ÇETİNKAYA ayrıca kimya sektöründe 2768 kalem ithal ürünün mevcut olduğunu ve bu ürünlere 38.4 milyar dolarlık bir ödeme yapıldığını dile getirmiştir. 100 milyon dolar değerinin üstünde olan 77 kalem ithalat yapılan hammaddeye 23 milyar dolarlık bir ödeme yapıldığının da vurgulandığı toplantı da Sn. ÇETİNKAYA bahsi geçen ithalat ara girdilerinin ülkemizde üretilip ikame yaratılmasının önemine vurgu yapmıştır. Özellikle plastik ve sentetik kauçuk imalatına 9.6 milyar dolarlık bir ithalat yapıldığını da ifade eden Sn. ÇETİNKAYA, 2013 yılında kimya sektöründe ara mallara 33 milyar dolarlık bir ödeme yapıldığını ve oranın ithalatın %86’sına tekabül ettiğine vurgu yapmıştır.

Gündem (2): Kimya sanayinin 2013 yılı makro analizi ile sektörün GSMH içindeki payının artırılmasına yönelik girişimler ve 2023 İhracat ve Büyüme Hedeflerinin bu kapsamda değerlendirilmesi

Toplantının ikinci gündem maddesi kapsamında, Sn. ÇETİNKAYA’nın aktarımda bulunduğu veriler ışığında meclis üyeleri 2013 yılı kimya sektörü makro analizi ile sektörün GSMH içindeki payının arttırılmasına yönelik girişimleri ve bu yöndeki hedefleri değerlendirmeye açmıştır.

Öncelikle kimya sektörünün diğer sektörlerle karşılaştırılmalı ekonomik büyüklüğünün tam olarak bilinmemesinin yarattığı eksikliğe değinen *BOSAD Genel Sekreteri Sn. Tufan ÇINARSOY*, sektör açısından bu yönde bir katma değer çalışmasının yapılmasını önermiştir.

BASF Fabrikalar Direktörü Sn. Selçuk DENİZLİGİL ise yüksek enerji fiyatları, hammadde kaynaklarına uzak olmanın yarattığı rekabetçiliği engelleyici faktörler ve vergilendirme politikaları nedeniyle Türkiye’de yatırım yapmanın cazip gözükmediğini ancak özellikle katma değeri yüksek ürünler için BASF Türkiye’nin yatırım planları olduğunu ve bu yüzden de Chemport Projesinde yer alındığını ifade etmiştir.

PAGEV Başkanı Sn. Yavuz EROĞLU da konuyu plastik sanayine irdeleyerek hedefler için yapılması gereken önerilerini dile getirmiştir. Sn. EROĞLU Türkiye'nin plastik işleme kapasitesine de atıfta bulunarak makro ölçekte 2023 yılı hedefleri için Türkiye'nin öncelikle serbest ticaret anlaşması süreçlerini hızlandırması gerektiğine dikkat çekmiştir. Bu alanda özellikle İran'la yaşanan ticari ilişkilerin gelişiminden de bahisle Sn. EROĞLU plastik işleme sektörünün makro ölçekte ancak bu şekilde daha da gelişebileceğini vurgulamıştır. Sn. EROĞLU ayrıca katma değerli ürün üretmek için katma değerli ürüne ihtiyaç duyan üst segmentlerin de olmasının gerekliliğine dikkat çekmiştir.

Konu hakkında *Akdeniz Kimya Genel Müdürü Sn. Tahsin ÖZBEK* hedefleri yakalayabilmek adına şirketler olarak çalışma şekillerinin de değiştirilmesinin önemine altını çizmiştir. Bu konunun 3 alanda dikkate alınması gerektiğini ifade eden Sn. ÖZBEK, öncelikle mevcut pazar koşullarının ve hedef ülkelerin doğru tespit edilmesinin önemine vurgu yapmıştır. İkinci olarak da, şirketlerin mevcut üretim kapasitesi, değerleri ve koyduğu hedefleri sıralayan Sn. ÖZBEK son olarak da o hedeflere ulaşabilmek için şirket yapısı ve yeteneklerinin insan kaynağı ve teknolojik kapasite de göz önünde bulundurularak eşgüdüm içinde ilerlemesinin gerekli olduğunu dile getirmiştir.

Kimetsan Genel Müdürü Sn. Erol ÖZENSOY'da özellikli kimyasallar üretiminde çok yasal zorunluluklar olduğuna değinerek özellikle bu ürünlerin ihracatında yaşanan izin sürecinde mevzuat uygulamalarının birbiriyle çelişkili olmasının ve sistemde yaşanan senkronizasyon eksikliğinin sanayici açısından motivasyon kırıcı olduğunu belirtmiştir.

Vatan Plastik Genel Koordinatörü Sn. Turgut DOYRAN, 2023 yılı için koyulan ihracat hedeflerinin siyasi bir yaptırım olmadığını hatırlatarak bu gelişmenin sektör için bir iftihar sebebi olacağını değerlendirmiştir. İhracat hedefinin pazarlama stratejilerinin güncellenmesini de beraberinde getireceğini ifade eden Sn. DOYRAN bu kapsamda maliyetleri arttırıcı ve dolaylı olarak rekabetçiliği engelleyici vergilendirme sisteminin değiştirilmesinin önemine vurgu yapmıştır.

TKSD Başkan Yrd. Sn. Özalp ERKEY'de konuyu sabun deterjan ve kozmetik alt sektörlerinde yaşanan gelişmeler ışığında irdeleyerek firmaların son iki senedir kaliteden de ödün vermeyerek tüketim sahalarında ithal ikameleri üretme yoluna girmesini olumlu bir gelişme olarak değerlendirmiştir.

2023 hedeflerine ulaşmak adına yapılması gerekenlere yönelik son olarak *PETKİM Genel Müdürü Sn. Saadettin KORKUT* görüşlerini aktarmıştır. Sn. KORKUT, gelecek 10 yıla göre yeniden pozisyon alınması gerektiğine ve bu anlamda dünyadaki gelişen dinamiklerin, ülkemiz dinamiklerinin, konjonktürel ve coğrafik değişimlerin çok iyi algılanması gerektiğine değinmiştir. Analitik yaklaşımlarla verilere dayanan işler yapılmasının da önemini kaydeden Sn. KORKUT kıt kaynaklar ile enerjinin etkin ve verimli kullanacağı projelerin eşgüdüm içerisinde geliştirilmesinin önemini dile getirmiştir. Dünya da azalan finansman dönemine girildiğine de dikkat çeken Sn. KORKUT yüksek cari açıkları göze alıp büyüme sağlamanın çok mümkün olmayacağını belirtmiştir.

1980 yılında Kore'yle Türkiye'nin rakamlarına bakıldığında, kişi başı milli gelirin her iki ülkede de 1500 dolar olarak eşitlendiğini ancak Güney Kore Devletinin sanayicilerle, endüstrisiyle beraber uyum içerisinde çok doğru bir yapılanma politikası ile farkı yakaladığının altını çizen Sn. KORKUT Türkiye'de benzer bir yatırım politikası ile fiziki sermayenin, insan kaynağının ve teknoloji koordinasyonunun uyumlu bir şekilde sağlanarak yeni yatırımların planlanması gerektiğini ifade etmiştir.

Sektörün önde gelen firmalarının yetkilerinin görüşlerini sunduğu toplantı da öne çıkan konuları özetleyen *Meclis Başkanı Sn. Timur ERK*, bütünsel kalkınmaya vurgu yapıldığını ve sektörün acilen ihtiyacı olan katma değeri yüksek ürünlerin üretiminin de ancak entelektüel sermaye ile mümkün olabileceğini ifade etmiştir. Sn. ERK ayrıca rekabetçilikte de geriye gidildiğini dile getirirken enerjiyle ilgili yüksek vergileri orta vadede mutlaka azaltmak gerekeceğini tekrar irdelemiştir. Sermaye piyasasının geliştirilmesinin de altının çizildiği

toplantıda yatırım ortamına yönelik iyileştirmelerin de ehemmiyeti vurgulanmıştır. Ülke politikası gereği tasarruf önlemlerinin de alınmasının gerekliliğini dile getiren Sn. ERK toplam GSMH'nin sadece %20'sinin yatırıma dönüştüğünü hatırlatmıştır. Kimya sektörünün ülke ekonomisi içindeki ekonomik büyüklüğünün halen tam tespit edilebilmiş olduğunun da tartışıldığı toplantıda sağlıklı bir sanayi envanterinin de olmayışının yarattığı sıkıntılar dile getirilmiştir.

Sn. ERK Almanya ve Amerika'dan hükümet politikalarına yönelik örnek vererek azalan imalat sanayinin yeniden hızlandırılmasının önemine dikkat çekmiştir. Ar-ge ve inovasyon kültürünün arttırılmasına da değinen Sn. ERK son olarak çatışan, uzlaşma kültüründen yoksun bir ülke haline geldiğini sanayicilerin gelişim için mutlaka birbirlerini desteklemelerinin öneminin altını çizmiştir.

Gündem (3): Toryum; Geleceğin Yeşil Enerji Kaynağı (Sn. Dr. Erol ÖZENSOY)

Sn. Erol ÖZENSOY "Toryum; Geleceğin Yeşil Enerji Kaynağı" başlıklı bir sunum yaparak Toryum, kaynakları ve işletim teknolojileri hakkında bilgi vermiştir. Tahmini dünya Toryum rezervlerinde en üst sırada 846.000 ton oranıyla Hindistan'ın yer aldığını ancak yeni ortaya çıkarılan 20.000 ton Isparta (Torit) ve Malatya Hekimhan (Monazit) rezervleri ile Türkiye'nin Toryum rezervinin toplam 885.000 ton olduğunun tahmin edildiğini ifade etmiştir. Türkiye'nin Toryum rezervlerini kullanabilmesinin ülke kalkınmasına ekonomik, stratejik ve askeri alanlarda çok büyük fayda sağlayacağı vurgulanmıştır.

Bölgeler bazında (Sivrihisar, Beypazarı, Kızılcaören, Hekimhan, Isparta ve Sivas) Türkiye'deki Toryum rezervleri hakkında bilgi veren Sn. ÖZENSOY, Toryumun Türkiye'ye kazandırabilecekleri hususunda detaylı aktarımlarda bulunmuştur. Sn. ÖZENSOY Toryumla çalışabilen reaktörler hakkında da bilgi vermiş ve Hindistan, Çin, Almanya ve ABD'den Toryum teknolojisi uygulamaları hususunda örnekler paylaşmıştır.

Sn. ÖZENSOY sadece Isparta da bulunan 20.000 ton torit rezerviyle Türkiye'nin yaklaşık 100 yıl elektrik enerjisi ihtiyacı için yeterli bir yakıt olduğunun hesaplandığını dile getirmiş ve tüm Türkiye'de ki muhtemel Toryum rezervleriyle elde edilecek enerjinin 120 trilyon dolar değerinde olduğunun tahmin edildiğini bildirmiştir. Sadece Sivrihisar'daki ortaya çıkarılmış Toryum rezervlerinin bu günkü değerinin 2 trilyon dolar seviyesinde olduğu değerlendirilmiştir.

Bu gündem maddesi kapsamında toplantıya davet edilen *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji İşleri Genel Müdür Danışmanı ve Bakanlığın Toryum Strateji Koordinatörü Sn. Canip SEVİNÇ* "Türkiye'de Toryum Rezervleri ve ETKB Bünyesinde Yapılan Çalışmalar" başlıklı bir sunumla üyeleri gelişmeler hususunda bilgilendirmiştir.

Sn. SEVİNÇ sunumu kapsamında Toryum rezervleri konusunda MTA'da ve sahada yapılan araştırmalar ile arama ve tespit çalışmaları hakkında detaylı aktarımlarda bulunmuştur. Türkiye'nin enerji kaynaklarının etkin kullanımında, henüz kullanılmamış ama teknolojik gelişmeler ile kullanılması öngörülen kaynakların da göz önünde bulundurulması gerektiğini dile getiren Sn. SEVİNÇ, 380.000 tondan daha fazla bir rezerve sahip olduğu bilinen toryum rezervlerinin nasıl değerlendirilmesi gerektiği konusunda da "Toryum Strateji Belgesi" hazırlıklarının Bakanlık bünyesinde başlatıldığından bahsetmiştir. Toryumun önemli bir enerji kaynağı olduğunun altını çizen Sn. SEVİNÇ uluslararası endişelere rağmen Toryumdan nükleer enerji silah yapımı, atom bombası yapımının teknik olarak söz konusu olmayacağını belirtmiştir. Toryum santrallerinin, uranyum santralleri gibi kontrol edilemeyen zincir reaksiyon yaratacak bir tehlike riski taşımadığını da sözlerine ekleyen Sn. SEVİNÇ, ıkan Toryum atıkların kullanılmasının da, ömürleri daha az olması sebebiyle kontrolünün daha kolay olacağını vurgulamıştır. Toryumun ayrıca uranyum aracılığıyla üretilen diğer nükleer atıkların da defedilmesinde bir aracı olduğunu kaydeden Sn. SEVİNÇ, Toryum teknolojisi hususunda bir önce Ar-Ge faaliyetlerinin başlatılmasının Türkiye için stratejik değerli haiz olduğunu tekrar hatırlatmıştır.

Gündem (4): Chemport Projesi Gelişmeleri (Sn. Haluk ERCEBER)

Chemport Projesi hakkındaki gelişmeleri projenin önemli paydaşlarından *Organik Kimya Genel Müdür Yrd. Sn. Haluk ERCEBER* aktarmıştır. Projenin temel başlangıç noktasının sektörün öncelikle operasyonel verimsizliklerini gidermek amacıyla ihtiyaç duyduğu sanayi limanına ve yabancı sermayeyi çekebilmek için uygun geniş yatırım alanına ulaşmak olduğunu ifade eden Sn. ERCEBER, projenin sektöre ciddi bir kalkınma gücü yaratacağını savunmuştur.

Güney Marmara'da şirinavuş'ta 30.000 dönümlük bir yatırım alanı için çalışmalarında devam ettiğini de belirten Sn. ERCEBER, projenin nerede olursa olsun 5 nolu teşvik kapsamında değerlendirileceğini de sözlerine eklemiştir. Özellikle kamu idarelerinin olumlu ve işbirlikçi tavrının projenin gelişmesi açısından umut verici olduğunu da dile getiren Sn. ERCEBER, kümelenme projelerini sanayinin iyi planlanmasının bir göstergesi olarak nitelendirmiştir. Sn. ERCEBER, Chemport Projesiyle mevcutta 2023 yılında 90 milyar dolar olması beklenen kimya sanayi dış ticaret açığının yarı yarıya düşürecek bir katma değer yaratılacağının öngörüldüğünü de ifade etmiştir.